

KAZALO

NAMESTO UVODA	5
---------------------	---

FILMSKA DELA

Jože Dolmark: OSEBNI PRIPIS DELOM JOŽETA BABIČA	6
TRI ČETRTINE SONCA (1959)	7
VESELICA (1960)	8
SUDAR NA PARALELAMA (Na vzporednicah) (1961)	9
U SUKOBU (V spopadu) (1963)	10
PO ISTI POTI SE NE VRAČAJ (1965)	11
POSLEDNJA POSTAJA (1971)	12
BARVE SPOMINA - kratkometražni film (1967)	12

TELEVIZIJSKA DELA

LA MOSCHETA (1966)	13
BALADA O TEMI (1967)	13
JEPŠKI UČITELJ (1969)	14
PRED KONCEM (1969)	15
KVARTOPIRCI (1970)	15
POGREB (1971)	16
RIŽARNA (1975)	17
RUDNIK JE NAŠ (1976)	17
KRIZA (1979)	18
ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE (1980)	18
IDEALIST (1985)	19

Uredil: Aleš Doktorič.

Oblikovanje italijanskega teksta: Mariacristina Milocco.

Oblikovanje: Danjel Jarc.

V sodelovanju z Umetniškim programom TV Ljubljana.

Tisk: Grafica Goriziana - Gorica 1990.

Posebna zahvala Jožetu Babiču.

«Kot kulturni opazovalec sem gledal na dileme, ki se politično niso mogle izpostaviti do danes. Bil sem SKOJ-avec (od leta 1937) in ni mogoče, da bi čez petdeset let začel drugače gledati. Toda nekateri so danes na pozicijah, ki sem jih jaz zagovarjal petdeset let.

V umetniških delih sem skušal artikulirati etična vprašanja, ki nastajajo pred družbenim nasiljem».

«Če sem kot mlad pripadal postavantgardi (Delak, Kreft so takrat sestavljali avantgardo) se mnoge moje mladostne režije prekrivajo z izmi najnovejše avantgarde. Prevladuje pa vedno izpoved, ki ostaja izpoved tudi v najbolj bizarnih poskusih in hoče s svojo mislijo izraziti, da je. Osnova vsega je komunikacija. Če te ni, delam v prazno. Naš (gledališki) prostor je drugače vrednoten kot likovni».

«Dokler se še ukvarjam z ustvarjalnostjo, se ne morem opredeliti za kako epoho».

«Film je pričel z najbolj banalnimi dokumenti, sedaj pa je dohitel literaturo. Jaz sem velik pristaš poetike, tudi če sem delal veristične, realistične filme, v meni živi želja, vizija. Pri meni je v vsakem filmu prisotna poetična poanta, ki pa ne zdrži v kompleksu pripovedi, ker me je vedno premagala družbena kritičnost. Nisem se mogel poživigati na to, kaj se dogaja okoli mene. Danes pa je bolj jasno, da iluzije ostajajo iluzije in stvarnost stvarnost. Jaz sem bil prepričan, da se svet spreminja, potem pa sem sprevidel, da se svet ne spreminja».

«V gledališče sem se bil zatekel, ker je tam vladal trenutek. Sedaj pa me gledališče začenja siliti v spopad z nečim, kar traja».

«Mislim, da živijo filmi iz stiske skupnosti. Jaz se okrog tega vrtim».

«Mene je ta civilizacijski model in borba za obstanek atomiziral. Jaz sem najbolj svoboden, ampak to pomeni, da sem tudi največji suženj».

JOŽE BABIČ

Jože Babič (Povžane, 13.2.1917), gledališki in filmski režiser in igravec. Že kot študent (učencem V. Skrbinška) je nastopal v mariborskem gledališču in sodeloval v avantgardnih skupinah (s F. Žižkom v Mariboru in Ptujju). Po 2. svetovni vojni, ki jo je prebil večidel v taboriščih, je bil najprej redno angažiran v Mariboru; tu je igral in režiral (Molière, *Tartuffe*). Najpomembnejše je obdobje od 1947 dalje, ko je bil prvi režiser, deloma tudi umetniški vodja slov. tržaškega gledališča. Tam je režiral domala vse, od slovenskih avtorjev (Cankar, B. Kreft, J. Tavčar), pa tudi mnoge predstavnike italijanske in moderne svetovne drame. L. 1969 je ustanovil Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici in ga vodil do 1974. V zadnjem času je namenil največ pozornosti izvirnim novostim (M. Kmecl, *Mutasti bratje*, A. Rebula, *Hribi, pokrijte nas*) in obnavljanju domačega izročila (O. Župančič, *Veronika Deseniška*, F. Kozak, *Punčka*, L. Kraigher, *Školjka* in *Umetnikova trilogija*, B. Kreft, *Krajnski komedijanti*). Režiral je v vseh slovenskih gledališčih, pomemben pa je tudi njegov delež pri filmu (*Tri četrtnine sonca*, *Veselica*). L. 1981 je dobil Prešernovo nagrado.

(Geslo Babič, Jože, *Enciklopedija Slovenije*, Ljubljana, 1987).

FILMSKA DELA

OSEBNI PRIPIS DELOM JOŽETA BABIČA

Pred slabim desetletjem sem pisal o Babiču na prošnjo Aleksandra Peršolje, ki je v Sežani organiziral prvo večjo retrospektivo njegovih filmov. Takrat sem bil mlajši in kar zagnan urednik «Ekрана», mlajši pa je bil tudi režiser in po neki obči časovni logiki so bili mlajši tudi njegovi filmi. Če se dobro spomnim, mi je bilo tedaj mnogo do tega, da čim bolj predstavim Babiča kot izvirnega avtorja, ki je v svojih filmih kar precej drzno dregnil ob tabuje našega povojnega bivanja. Danes, ko sem nekoliko starejši, lahko v miru dodam, da njegove filmske zgodbe dajejo nekaj, kar bomo z nekakšno lahko nelagodnostjo bolje doumeli šele s časi, ki sramežljivo prihajajo in so morda v mnogočem le obetavnejši.

Tokrat so se Babičevih filmov spomnili goriški Kinoateljejevci. Ponovno srečanje bo nedvomno koristno in lepo hkrati. Tako si želim, da bi Alešu Doktoriču in njegovim sodelavcem celoviteje uspela zamisel, da je te filme vredno

in potrebno gledati znova zlasti zategadelj, ker sodijo med tista redka filmska dela na Slovenskem, ki so odnekaj oznanjala novo (in to ne samo filmsko) zavest.

Ni mi žal, da smo med Sežano in Gorico vsi skupaj nekoliko starejši. Žal pa mi je, da v tem času Jože Babič ni posnel nobenega filma več. Mogoče mu ga niso dali ali pa ga preprosto ni hotel več posneti. Če si tako v spomin priključim misel, s katero sem zaključil takratno predstavitev, me je ponovno strah in ne, sem ponovno pomirjen in vznemirjen hkrati: «Babič je režiser enkratno izpeljanih filmskih fragmentov in filmov, ki s svojo scenaristično zasnovno mnogo obetajo; toda hkrati je režiser, ki se mu je zelo redko posrečilo v delu kot celoti ohraniti in do kraja pokazati vrednosti, s katerimi je začel. Zakaj je Babič po «Treh četrtninah sonca» in «Veselici» tako postopoma uničeval vrednosti, do katerih je bil dospel? V odgovoru na to vprašanje tiči ponovni in morda pravi začetek slovenskega filma.

Jože Dolmark

TRI ČETRTRINE SONCA

Režija: Jože Babič. Scenarij: Leopold Lahola. Fotografija: Rudi Vavpotič. Scenografija: Niko Matul. Glasba: Bojan Adamič. Montaža: Kleopatra Harisijades. Kostumi: Milena Kumar-Matul. V glavnih vlogah: Bert Sotlar, Stane Sever, Lojze Potokar, Nikola Popovič, Vanja Drach, Pero Kvirgič, Rado Nakrst, Stane Raztresen, Mira Sarđoč, Julij Guštin, Metka Ocvirk. Proizvodnja: Triglav film, Ljubljana, 1959.

Film je prvenec sicer že afirmiranega gledališkega režiserja in obravnava dogodka, ki so neposredna posledica vojne. Skupina internirancev, osvobo-

jenih iz nemških taborišč, se vrača domov. V njej so predstavniki skoraj vseh evropskih narodov. Skupina zaostalih rešencev se znajde v majhnem češkem mestu na železniški postaji. Železničarji nimajo lokomotive in interniranci morajo čakati. To čakanje jih peklji, ker vsi hrepenijo po domovini, nihče pa ne ve, kdaj se bodo odpeljali. Vodja skupine, Jugoslovan Slavo, se seznani s Heleno, hčerko železničarja, ki po svojih močeh pomaga povratnikom. Med njima se razvije ljubezen, toda Slavo hoče domov, čeprav reče ob slovesu Heleni nasvidenje. Noseča interniranka Marija se ne želi vrniti domov, ker bo postala mati otroku esesovca. Hoče se vreči pod vlak, pa ji to prepreči Francoz, ki se potem ponudi, naj ga imenuje za očeta svojemu otroku. Mihajl pijančuje, ker nima doma nikogar, ki bi ga pričakoval. Italijan Matteo skrbi za dečka Ratka. Ta zbolji, ker se je preveč najedel konserv. Matteo ukrade zanj igračko, da bi ga razveselil. Med interniranci je tudi Kolega, ki je bil esesovec in je njegova zebrastra obleka samo krinka, da bi se laže skrtil. Odkrijejo ga, ko je v pretepu ranjen in najdejo na njegovih prsih vtetoviran znak SS. Francoza Jacquesa hrepenenje po domovini tako silno muči, da umre.

Film so posneli na novogoriški postaji in v okolici.

(Prosto prirejeno po članku Mileta Pavlina **Tri četrtine sonca**, Borec, št. 2, Ljubljana, 1960).

VESELICA

Režija: Jože Babič. Scenarij: Beno Zupančič. Fotografija: Ivan Marinček. Scenografija: Niko Matul. Glasba: Bojan Adamič. Montaža: Vojislav (Vanja) Bjenjaš. Kostumi: Milena Kumar. V glavnih vlogah: Miha Baloh, Mira Sardoč, Nika Juvan, Lojze Rozman, Ivan Zupančič, Janez Škof, Jože Gale, Andrej Kurent. Proizvodnja: Triglav film, Ljubljana, 1960.

Zupančičeva literarna zgodba pripoveduje o kurirju Alešu, ki mu je pisarniško okolje za njegove življenjske nazore tuje in popolnoma drugačno od vsega

tistega, za kar se je boril in tudi žrtvoval svoje zdravje. Aleš se zagrenjen umika iz tega sveta in ostaja na njegovem robu. Za pojmovanje uradnikov se ne znajde in pisarniški ljudje ga sprejemajo s pomilovanjem — kaj več jih Aleš ne zanima. Alešev problem zaostri nekakšna proslava v službenih prostorih — avtor jo imenuje kar veselica — na katero povabijo tudi Aleša, predvsem zato, da bo polagal plošče na gramofon in pomagal kuhati kavo mladi Karlinci. Aleš se ne more vživeti v hrupno zabavo in se počuti odveč. Kmalu se napije in stepe. Razočaran kasneje premišljuje v svoji skromni podnajemniški sobici, da bi dezertiral — šel na vas, med svoje, prave ljudi. Vendar v njem polagoma zmaguje življenjska treznost. Babič je v iskanju novih tem zlasti z **Veselico** nekakšen predhodnik «črnega filma», družbenokritičnega filma šestdesetih let.

(Prosto prirejeno po oznaki v knjigi Stanka Šimenca, **Slovensko slovstvo v filmu**, Ljubljana, 1983).

SUDAR NA PARALELAMA (Na vzporednicah)

Režija: Jože Babič. Scenarij: Radivoje-Lola Djukić. Fotografija: Nikola Majdak. Scenografija: Želimir Zagotta. Glasba: Borut Lesjak. Montaža: Lida Braniš. V glavnih vlogah: Miča Orlovič, Boris Kralj, Jelena Jovanović-Žigon. Proizvodnja: Jadran film, Zagreb, 1961.

Film govori o odnosih med dvema zakoncema našega časa, od katerih vsak najde v svojem delu tudi zadošččenje. Kako to zgleda, ko je mož ljubosumen na svojo lepo ženo, se jasno kaže v tej ljubezensko-zakonski drami, ki pa vsebuje tudi elemente izpovedi o družbenih odnosih in njihovi etiki. Ko se mož vrne z delovnega potovanja, mu žena sporoči, da mora s svojim šefom na službeno pot. Izjavi seveda sledijo prepiri, ker je mož odkrito nasproten in se potem le težko sprijazni s tem, da gre njegova žena s tujim moškim na pot. Misli namreč, da kar je za moža normalno, za ženo ni. Kljub temu ga ona uspe pregovoriti, da ji pač mora zaupati. Nemudoma odpotuje, ven-

dar ji mož na skrivaj sledi.

Čeprav je zgodba kot taka že tipična, je film poskus relativno novega obravnavanja zakonskih odnosov, kakršni se razvijajo v znatno različnih okoliščinah, kot so to bile nekdanje.

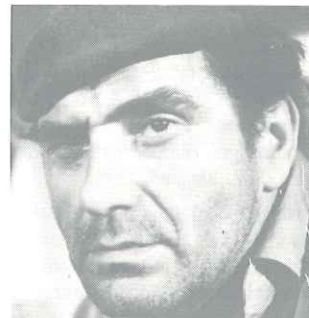
(Prosto prirjeno po oznaki v knjigi Mire Boglič, *Film kao sudbina*, Zagreb, 1989).

U SUKOBU (V spopadu)

Režija: Jože Babič. Scenarij: Ana Marija Car. Fotografija: Eduard Bogdanič. Scenografija: Vaselein Badrov. Glasba: Bojan Adamič. Montaža: Marija Fuks. V glavnih vlogah: Voja Mirić, Ana Karić, Ante Šoljak, Zlatko Madunić, Boris Buzančić, Toma Jovanović, Vasja Stanković, Stojan Arandjelović. Proizvodnja: Bosna film, Sarajevo, 1963.

Film prikazuje spopad stare in nove generacije skozi temo klinike, a skuša razpirati tudi širša družbena vprašanja: gre za konflikt med starim in mladim Krstičem, ki sta oba zdravnika v isti kliniki. Glavni akter, stari predstojnik klinike, nekdanji revolucionar, verbalno zastopa svoje dogmatične teze in jih tudi uresničuje. Konflikt se poostri, ko se ob nekem težavnem zdravstvenem primeru vsak od njiju zavzame za svojo zdravstveno metodo: mladi za operacijo, stari proti njej. Metoda starega Krstiča je zastarela, neučinkovita, metoda mladega Krstiča moderna, revolucionarna, uspešna, čeprav jo stari doktor ima za ekshibicionizem. Ker je stari Krstič primarij klinike, operacijo sina prepreči in zvest svoji birokratski sli odpravi kirurga dr. Ognjena in celo lastnega sina. Bolnica pa umre in to stari Krstič zve ravno med slovesnim odprtjem novega oddelka klinike, za katerega ima kot zdravnik in javni delavec ogromne zasluge. Spozna svojo zmoto in doživi tragično spoznanje, katarzo.

(Prosto prirjeno po članku A. Inkreta, *Ob filmu V spopadu*, Sodobnost, št. 12, Ljubljana, 1964).

PO ISTI POTI SE NE VRAČAJ

Režija: Jože Babič. Scenarij: Branko Pleša, Giorgio Sestan. Fotografija: Žaro Tušar. Scenografija: Niko Matul. Glasba: Marjan Vodopivec. Montaža: Marička Pirkmajer. Kostumi: Anja Dolenc. V glavnih vlogah: Ljubiša Samardžić, Jože Zupan, Miha Baloh, Miranda Zaharija, Vesna Krajina, Petre Prličko, Andrej Kurent. Proizvodnja: Viba film, Ljubljana, 1965.

Gre za drzno pripoved o sezonskih delavcih, ki potujejo iz kraja v kraj in ki se v novih pogojih spopadajo s kopico problemov intimne, etične in človeške narave. Film je sestavljen nekako iz treh delov: najprej gledamo delavce v njihovem rodnem okolju, potem na kraju sezon, kjer je posebno označen tudi njihov prosti čas v vagonih na slepem tiru ali v gostilni ob sobotnih večerih. Iz majhne bosanske vasi pride torej skupina delavcev v slovensko mesto in se zaposlijo kot sezonski delavci na gradbišču. Prvi stik z novim okoljem je poln negotovosti. Hočejo jih seliti iz starih barak v nove, tako pa bi višje najemnine ogrozile njihove prihranke. Vsak sezonec pa se na razmere v novem okolju odziva drugače: zapiti Ahmet si je našel drugo žensko, čeprav ga doma čaka zvesta Bahrija, Abdu si najde slovensko dekle, Mačor pa se ognjevitost zavzema za pravice sezoncev in intervenira tudi pri predsedniku delavskega sveta, a po pretepu v gostilni pomotoma napade in pobije voznika avtomobila. Njegovo dekle Ajša mu prigovarja, naj zbeži domov, a sezonec «Mister», ki se je bil vdal «sladkemu življenju», ga izda. Med vsem dogajanjem pa prihajajo na dan tudi razlike v odnosu sezoncev do okolja in samega začasnega bivanja od doma: starejša generacija je še vezana na rodno okolje, kjer tudi namerava reševati svoje življenjske probleme, mlajši pa težijo po stalnejši zaposlitvi in kvalifikaciji v novem okolju.

(Prosto prirjeno po tekstih v knjižici *Novi filmi*, št. 26, Ljubljana, 1966).

POSLEDNJA POSTAJA

Režija: Jože Babič. Scenarij: Brane Šömen. Fotografija: Rudi Vavpotič. Scenografija: Dušan Brajič. Glasba: arhivska. Montaža: Olga Skrigin. Kostumi: Milena Kumar. V glavnih vlogah: Polde Bibič, Majda Potokar, Arnold Tovor-nik, Dragan Nikolič, Sonja Blaž. Proizvodnja: Avtorski Studio Ekran, Ljub-ljana, FRZ, Beograd, 1971.

Poslednja postaja je zadnje filmsko delo Jožeta Babiča, ki se je pozneje ukvarjal le še z gledališkimi in televizijskimi režijami. Junak zgodbe je Tone Klepec, odsluženi in zapostavljeni borec revolucije. Čeprav je sedaj komu-nalni delavec, je nekoč bil partizan in je uspešno preživel obdobje povojne izgradnje. Njegovi problemi pa se začnejo v času, ko zamenja obdobje gra-ditve in pričetka razvoja družbe izobilja dejansko prava potrošniška družba. Je sicer poročen, a ločen pa čeprav ne po svoji krivdi in ima najstniško hčer. Živi slabo: je podnajemnik, ženska, s katero ga veže neke vrste ljube-zen, ga vara, podrepniki in lizuni v službi ga ne upoštevajo. Njegov spor z družbo se torej začne, ko ne more biti več junak, kot je to bil v času revolucije in pljuje tudi na svoje prejšnje junaško življenje. Postavlja na laž revolucijo, saj zahteva, da ga le-ta hrani in oblači. Začne piti in propade.

(Prosto prirejeno po članku Denisa Poniza **Klasični ali novodobni junak**, Ekran, št. 91, Ljubljana, 1972).

Kratkometražni film

BARVE SPOMINA

Režija: Jože Babič. Scenarij: Giorgio Sestan. Fotografija: Žaro Tušar. Gla-sba: Pavle Merku. Montaža: Darinka Peršin. Proizvodnja: Viba film, Ljublja-na, 1967.

Dokumentarni film o slikarju L. Spacalu.

Film nas ne seznanja le s slikarskim in grafičnim opusom umetnika Spaca-la, temveč poskuša tudi prodreti v človečnost, sintezo in ritem Spacalove-ga ustvarjanja.

TELEVIZIJSKA DELA

Babičevih televizijskih del (izvirnih tv iger, priredb in gledaliških prenosov, je preko trideset.

Hommage Jožetu Babiču predstavlja izbor, ki upošteva njegove izvirne pro-jekte in tiste, ki so za naš primorski prostor pomembnejši.

S tem mislimo pričeti temeljito raziskovalno akcijo, katere izhodiščna toč-ka bi moral biti natančen spisek vseh Babičevih televizijskih del.

LA MOSCHETA (Angelo Beolco-Ruzante)

Režija: Jože Babič. Scenografija: Niko Matul. Kostumi: A. Dolenc. V glav-nih vlogah: A. Milič, Z. Rodošek, J. Turk, S. Kobal. Proizvodnja: RTV Ljub-ljana, Ljubljana, 1966.

TV priredba.

La moscheta (Mušica) je delo igralca in komediografa Angela Beolca-Ruzanteja, najizrazitejšega predstavnika takoimenovane renesančne «ljud-ske» komedije. Pisana je v padovanskem narečju, v nji pa nastopajo tipični predstavniki cinquecentovske družbe. S svojim hedonističnim ozračjem, polnim pretkanosti, prelisicevanja in fantazije izzvini komedija o skopuškem Zga-garju in njegovi nezvesti ženi kot hvalnica veselemu, naravnemu življenju. Delo je priredba tržaške predstave iz leta 1966, ki je bila za televizijo po-sneta v naravnem okolju.

BALADA V TEMI

Režija: Jože Babič. Scenarij: Saša Vuga. Kamera: Drago Repe, Silvo Knu-plež, Stanko Jarc, Franjo Meglič (P.k.). Scenografija: Vlado Rijavec. Gla-sba: Urban Koder. Kostumi: Anja Dolenc. V glavnih vlogah: Stane Sever, Boris Kralj, Lojze Rozman, France Presetnik. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1967.

Izvirna tv igra.

Konec vojne je mimo. V skladiščnem rovu globoko pod zemljo pa se odigrava svojevrstna drama: od vseh jetnikov si je Nemeec, korporal (Stane Sever) v taborišču, izbral dva, Primoža in Vasjo, in se zaprl z njima v ta podzemski labirint. Nič ne vesta, kaj se je bilo medtem zgodilo. Verjameta, da «je iz nemških tankov še zmeraj videti kremeljske kupole». Nemeec natanko skrbi za to njuno vero. Dlakocepsko opravlja ceremonije, kot zmeraj vsak dan v prejšnjih časih: recitiranje pesmic, politična ura, poslušanje državnih himen premaganih držav. Nemca moré grozljive sanje, strašijo ga temni rovi — kljub družbi, ki si jo je bil omislil z dvema sužnjema. Pa se ta vsakdanjik iz strahov, obupa in temé zalomi in ustavi.

JEPRŠKI UČITELJ

Režija: Jože Babič. Scenarij: France Vurnik (po noveli Simona Jenka). Kamera: Franjo Meglič. Scenografija: Vladimir Rijavec. Glasba: Miha Dovžan. Montaža: Pika Lukežič. Kostumi: Anja Dolenc. V glavnih vlogah: Stane Leban, Lojze Milič, Matjaž Turk, Tone Šolar, Jožko Lukež, Silvij Kobal. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1969.

Tv priredba.

Za Simona Jenka, pesnika Sorškega polja, velja, da je delil usodo večine slovenskih izobražencev preteklega stoletja: z vasi je šel v Ljubljano, od tam na Dunaj in z Dunaja domov, v revščino, bolezen, smrt. Simon Jenko namreč ni dočakal niti 35 let.

Mimo pesmi je Simon Jenko ustvarjal tudi pripovedna dela: leta 1858 so bile objavljene tri njegove povesti: Spomini, Tilka in Jeprški učitelj. Za vse tri, zlasti pa za Jeprškega učitelja, literarna zgodovina meni, da je Jenko v njih pokazal izrazit pripovedni dar in da bi ob večji razgledanosti po književnosti utegnil, kot je dokazal s temi tremi povestmi, postati utemeljitelj slovenskega realizma.

V **Jeprškem učitelju**, tragični zgodbi o bedi podeželskega učitelja iz časov Habsburškega cesarstva, so nastopili člani Goriškega in Tržaškega gledališča. V naslovni vlogi je zaigral Stane Leban. Delo je bilo uprizorjeno prvič leta 1969, ob stoletnici Jenkove smrti.

PRED KONCEM

Režija: Jože Babič. Scenarij: Jože Rode (po delu Vladimirja Kralja). Kamera: Silvo Knuplež, Ivo Sicherl, Peter Paternost. Scenografija: Vlado Rijavec. Glasba: Darijan Božič. Montaža: Neva Fajon. Kostumi: Milena Kumar. V glavnih vlogah: Saša Miklavc, Tone Kuntner, Danilo Bezljaj, Rado Polič, Marjan Hlastec, Janez Eržen. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana 1969.

Tv priredba.

Vladimir Kralj je bil glavni povojni gledališki kritik in tudi profesor na AGRFT. Napisal je Dramaturški vademecum in bil avtor krajše proze. Med vojno je bil interniran v Dachau in tam napisal roman, ki pa je bil izgubljen. Delo je pozneje spominsko obnovil, ljubljanska TV pa je po njem realizirala izvirno tv igro, govori pa o življenju taboriščnikov.

KVARTOPIRCI (Nikolaj Vasiljevič Gogolj)

Režija: Jože Babič. Kamera: Drago Repe. V glavnih vlogah: Demeter Bitenc, Ivo Barišič, Matjaž Turk, Laci Cigoj, Vinko Hrastelj in Jože Zalar. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1970.

Izvirna tv igra.

Kvartopirski slepar Iharjov se naseli v neki gostilni, kjer se zbira kvartopirska družčina. Eni in drugi podkupujejo služabnike, da bi dobili podatke o igralcih. Iharjov preplača vse, da mu bo služabnik prinesel ob pravem trenutku njegove, zaznamovane karte. Kmalu po prihodu Iharjova se najdejo z njim za igralsko mizo Utešitelni, Švohnjov, ki ga hočejo obrati. Toda kaj hitro spoznajo, da je v kartah prvovrstni mojster. Zato mu raje odkrito priznajo svojo namero in mu ponudijo sodelovanje, ki ga on sprejme. Potem se menijo o raznih trikih. Nazadnje ugotove, da je vse v redu, samo da ni nikogar, ki bi ga lahko ogulili. V gostišču je sicer neki Glov, posestnik, ki pa ne igra. Iharjov ga spretno «otipava», vendar brez uspeha.

Glov odide domov. Pusti pa sina, ki naj dvigne denar v banki. In zdaj se kvartopirci spravijo na «obdelavo» tega Saše. Predvsem se mu laskajo in ga opijejo. Nato ga oberejo (na menico) za 200.000 rubljev. Saša s pištolo v roki zbeži, da se bo ustrelil. Utešitelni ga prižene nazaj in nekako pomiri, da odide z dvesto rublji k «neki ženski v polk». Potem se zmenijo z nekim uradnikom banke, da jim bo hitro izplačal denar. Slednjič pregovorijo lharjova, da jim odkupi menico za polovično ceno. Sami pa odidejo v neko drugo mesto kvartat. Čez čas pride k njemu mladi Glov in razkrije se velika sleparija: Glov, stari in mladi, kot tudi uradnik so delali za klapo. Menica je samo kos papirja, lharjov pa ne more tožiti klape za svoj denar, ker je tudi sam sodeloval pri goljufanju mladega Glova.

POGREB

Režija: Jože Babič. Scenarij: Vladimir Frantar (po noveli Bena Zupančiča). Kamera: Franjo Meglič, Slavo Vajt, Alojz Zlod. Scenografija: Sveta Jovanović. Kostumi: Milena Kumar. V glavnih vlogah: Majda Grbec, Danilo Benedičič, Vida Juvan, Teja Glažar, Sandi Krošl. Proizvodnja: RTV Ljubljana, 1971.

Izvirna tv igra.

Pogreb je izšel v isti zbirki novel kot **Veselica** (Veter in cesta, 1954). Obe deli pa sta dali povod za izredna dosežka Babičevega režiserskega dela. Beno Zupančič je bil prvi, ki je najprodonernejši predril povojni kolektivni socialni realizem. V središču je tu tragična usoda. Domov pripeljejo človeka, ki je v Armiji po vojni tragično končal. V krsti pa ničesar ni in drama se izvrši med materjo, ki se ne odreče cerkvenemu pogrebu, in uradnim, ki krene mimo cerkve na pokopališče. Prvi v Jugoslaviji je Beno Zupančič postavil vprašanje cerkvenega ali «družbenega» pogreba.

RIŽARNA

Režija: Jože Babič. Scenarij: Albin Bubnič, Filibert Benedetič, Miroslav Košuta. Kamera: Drago Repe, Matjaž Jenšek, Lenart Vipotnik, Alojz Zlodi. Scenografija: Klavdij Palčič. Glasba: Aleksander Vodopivec. Kostumi: Marija Vidau. V glavnih vlogah: Joško Lukeš, Stane Razstresen, Zlata Rodoškova, Alojz Milič, Miranda Caharija, Lidija Kozlovičev. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1975.

Tv priredba.

Tekst za uprizoritev **Rižarne** so prispevali trije tržaški avtorji, pesnika in kulturna delavca Filibert Benedetič in Miroslav Košuta ter pokojni odličen poznavalec temnih ozadij tržaškega procesa, časninar Primorskega dnevnika Albin Bubnič. V središču dogajanja naši ljudje, ki so umrli pod nemškimi okupatorjem. Kajti v Rižarno, nekdanjo predelovalnico riža niso zapirali samo Žide, peči za riž so pogoltnile tudi mnogo Slovencev in Hrvatov. Bil je to edini krematorij na Zahodu izven prvotnih meja Tretjega Reicha.

RUDNIK JE NAŠ

Režija: Jože Babič. Scenarij: Boris Grabnar (po Lojzetu Štandekerju). Kamera: Ubald Trnkoczy. Scenografija: Vladimir Rijavec. Kostumi: Anja Dolenc. Glasba: Darijan Božič. Montaža: Neva Fajon. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1976.

Tv priredba.

Avtor prikazuje znani sodni proces proti labinskim rudarjem v letu 1921, ko so hotele italijanske oblasti spektakularno obsoditi napredne sile, pa se je proces izprevrgel v obsodbo škvadrstičnega nasilja. Avtor v svoji dramati postopoma razkriva moralno rjo, ki se ne ustraši nobenih deliktov, tudi uboja ne; v procesu pred sodiščem se postopoma razkrivajo značajji, ki jim

ni nobena laž odveč in ki so pripravljene na vse, samo da bi si pridobili v svoje roke oblast. Drama je aktualna tudi dandanes, saj je obsodba fašističnega nasilja in prerašča svoj časovni okvir.

KRIZA (Rudolf Golouh)

Režija: Jože Babič. Kamera: Ivo Belec. Scenografija: Vladimir Rijavec. Glasba: Darijan Božič. Montaža: Neva Fajon. Kostumi: Anja Dolenc. V glavnih vlogah: Stanko Potisk, Rado Pavalec, Sonja Blaž, Sandi Krošl, Marjan Bačko, Evgen Car. Proizvodnja: RTV Ljubljana in SNG Drama Maribor, 1979.

Tv priredba.

Socialna drama iz delavskega življenja **Kriza** (1927), ki jo je napisal dramatik in aktivni socialdemokratski publicist Rudolf Golouh, je ena izmed tistih del dramatik med obema vojnama, ki so bila pri nas dolgo zapostavljena. Prvo uprizoritev na poklicnem odru je **Kriza** doživela šele v Mariboru leta 1978, mnogo let po amaterski prazvedbi, ki je bila leta 1928.

Golouhovo delo je zanimivo tudi za današnjega gledalca, saj se v drami prizadeto konfrontirajo najgloblje težnje slovenskega proletariata s pretkano izkoriščevalsko igro domačega in tujega kapitala, drama pa je obenem tudi dokument neke ne tako zelo oddaljene preteklosti, ki je v zavesti mnogih še danes.

ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE

Režija: Jože Babič. Scenarij: Tone Partljič (po lastnih delih). Kamera: Silvo Knuplež, Alojz Zlodi, Samo Podobnik. Scenografija: Seta Mušič. Glasba: Kruno Cipci. Kostumi: Milena Kumar. V glavnih vlogah: Peter Trnovšek, Danilo Bezlaj, Milena Muhičeva, Danilo Benedičič, Angela Jankova. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1980.

Izvirna tv igra.

Televizijska nadaljevanka **Ščuke pa ni, ščuke pa ne** se je rodila na osnovi treh gledaliških komedij Toneta Partljiča (**Ščuke pa ni, O ne, ščuke pa ne, Ščuke ni, ščuke ne**), ki so v sedemdesetih letih doživele velik uspeh v slovenskih gledališčih. Delo se gledalcem predstavlja kot satira institucije (v našem primeru radijske delovne skupnosti) in posameznikov v njej. Na dan prihajajo značajske in obnašanje zablode, kjer so glavne kreposti moralna ničevost, intrigantstvo, potrošniška inklinacija, pohlep.

IDEALIST (Ivan Cankar, Fulvio Tomizza)

Režija: Jože Babič. Kamera: Anton Rožmanec, Jernej Zupančič. Scenografija: Sveta Jovanović. Glasba: Ivan Mignozzi. Montaža: Marko Krašovec, Branko Rupnik. Kostumi: Anja Dolenc. V glavnih vlogah: Bine Matoh, Nevenka Vrančič, Milan Vodopivec, Mira Lampe. Proizvodnja: RTV Ljubljana, Ljubljana, 1985.

Tv priredba.

Številnim dramtizacijam Cankarjevega romana Martin Kačur se pridružuje gledališka, ki jo je pripravil italijanski pisatelj Fulvio Tomizza. Njegov, po Cankarju prirejeni **Idealist**, je krstno uprizoritev doživel v italijanskem Stalnem gledališču, v začetku letošnje sezone pa so ga v režiji Jožeta Babiča igrali v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici.

Problem tragično propadlega idealista, ne pa tudi izničenih idealov, ki ga je v usodi Martina Kačurja upodobil Ivan Cankar, je tudi po zaslugi Tomizove dramtizacije postal ena od umetniško močnih, vedno aktualnih izpovedi človekovih hotenj in porazov, ki jih je slovenska književnost dala evropski kulturi.